

BRANKO MILORADOVIĆ

ZEMLJA
SNOVIJA

Ilustrovaó
Damjan Martinović

■ Laguna ■

Dan je bio sunčan ali vetrovit. Baš takav dan čekali su Arsa i njegov tata, profesor Hadžić. Arsa i tata puštali su zmaja, a mama ih je gledala iz daljine. Zmaj je poleteo visoko i obojica su uzvikivali od sreće što su uspeli da ga podignu na takve visine. Arsa se smejavao, gledajući oca koji se sa dečjim žarom radovao dok je posmatrao zmaja kako leti. Stalno se borio da ga kontroliše jer je vetar bio jak. Bio je to divan dan za porodicu. Kao najzreliji i najodgovorniji član porodice, mama se brinula da ne preteraju sa svojim igrama. Posle nekoliko minuta Arsa i tata seli su da se odmore.

– Jesi li ti sa svojim tatam puštao zmaja? – upita Arsa oca.

Profesor se zamislio. Ćutao je.

– Tata – pozva ga Arsa.

– Da? – trgnuo se profesor.

– Jesi li?

Profesor je i dalje ćutao.

– Nisam – reče posle kraćeg razmišljanja.

– Kakav je bio deda? – upita ga Arsa.

Profesor je pogledao u suprugu.

– Bio je poseban – reče profesor.

– Kako poseban? – interesovao se Arsa.

– On... – počeo je profesor. – Bio je dobar, nežan i pažljiv otac. Samo, prebrzo je otišao. Bio sam mali. Sećanja su bleđa. Nikad nije video ko sam. Kakav sam čovek postao. Nažalost, otišao je.

– Tata, ne razumem te – reče Arsa.

Profesor se trgao iz transa.

– Deda je bio dobar čovek.

– Da li se igrao sa tobom?

– Neko vreme – tužno reče profesor.

Podigao je pogled i video svoju ženu koja im je prišla i slušala razgovor. Njen pogled ohrabrio ga je da se izvuče iz nastale situacije.

– Bio je ponosan na tebe kao ja – reče Arsa.

– To nikad neću saznati. Sigurno bi bio vrlo ponosan na mene.

– Znam da bi bio ponosan na tebe – reče Arsa.

Profesor tužno pogleda svoju ženu, koja mu se osmehnula i ohrabrila ga po ko zna koji put u životu.

Crne limuzine u pratnji policijskih automobila jurile su podavalskim putevima. Razne delegacije, sa predsednikom države na čelu, imale su jedan cilj: Strelište. Tako se zvao spomenkompleks a nekada davno vojni poligon u mestu Jajincima, nadomak Beograda. Mesto je nosilo ime Strelište, jer je pre Drugog svetskog rata služilo jugoslovenskoj vojsci za uvežbavanje gađanja. Nažalost, to mesto postalo je stratište za civile tokom okupacije države. Nacistički okupator je na tom mestu počinio veliki ratni zločin. Hiljade nevinih ljudi stradalo je zbog toga što su bili druge narodnosti, ideologije, vere. Bilo je to jedno od onih mesta koja pokazuju svu nesavršenost ljudskog roda i koja su upozoravala. Taj dan bio je dan sećanja na sve postradale. Bilo je mnogo delegacija, ambasadora i drugih posetilaca. Svi su se okupili ispred centralnog spomenika, visokog stuba na

čijem je vrhu stajao veliki golub kao simbol mira. Komemoracija je tekla po utvrđenom scenariju. Predsednik države položio je venac kao i mnogi drugi. Među ljudima iz sveta kulture i umetnosti nalazio se i profesor Hadžić. On je došao kao predstavnik ustanove koju je vodio. Ali to mesto je imalo poseban značaj u njegovom životu. Uvek mu se vraćao. Kao da je čekao odgovor na davno postavljeno pitanje. Na tom svetom mestu stradao je i njegov otac dok je on još bio dete. Toga dana stajao je pored ministra kulture. Program se odvijao po utvrđenom scenariju. Pevao je hor.

U jednom trenutku profesor Hadžić ugledao je iza spomenika devojčicu kako skakuće i igra se, nezainteresovana za događaje oko sebe. Bila je neobično obučena.

– Vidiš li onu devojčicu? – upita Hadžić ministra sa kojim je bio dobar prijatelj. – Učestvuje li u programu?

Ministar je pogledao.

– Gde? – upita profesora.

– Pored spomenika – reče Hadžić.

– Ne vidim nikoga – reče ministar.

– Kako ne vidiš? Evo sada skače na jednoj nozi.

Vidi kako je čudno obučena.

Ministar ga začuđeno pogleda.

– Tamo nema nikakve devojčice – reče ministar. – Da li ti je dobro?

Profesor je gledao u pravcu spomenika. Bilo mu je čudno što ministar ne vidi devojčicu. Prestao je da insistira. Komemoracija se završila. Ljudi su se polako razišli. Profesor Hadžić je ostao. Čekao je da svi odu. Devojčica se nezainteresovano igrala pored spomenika.

Kada su se svi razišli, profesor joj je krenuo u susret. Napravio je nekoliko koraka, a onda je osetio neizdrživ bol. Jauknuo je i pao na zemlju. Nalazio se u polusvesnom stanju. Devojčica je prestala sa igrom i lagano mu prišla. Stala je iznad njega. Gledala ga je.

– Da li te mnogo boli? – upitala je.

– Boli – jedva izusti Hadžić.

– Vрати se – reče mu devojčica.

Profesor zatvori oči.

Kola hitne pomoći jurila su ulicama. Lekari su se borili za život profesora Hadžića. Srce mu je stalo, ali su uspjeli da mu povrate puls. U bolnici je bila spremna operaciona sala, sa najboljim hirurzima. Borba za život poznatog arheologa mogla je da počne.

Prestravljeni Arsa i mama brzo su stigli u bolnicu. Oboje su plakali. Posle nekog vremena videli su kako profesora voze na pokretnom krevetu sa maskom za disanje. Bolničari su bili brzi i sklanjali su ljude koji su se našli na hodniku. Uvezli su ga u operacionu salu. Arsa i mama potrčali su za njima, ali su ih zaustavili ispred vrata.

- Mama! – viknuo je Arsa gledajući u majku.
- Biće sve u redu – tešila ga je majka. – Budi jak.

Prolazili su sati, a Arsa i majka su čekali. Posle nekog vremena izašao je glavni hirurg. Prišao im je vidno umoran.

– Uradili smo sve što smo mogli. On je sada u dubokoj komi. Da li će se vratiti, zavisi od toga koliko mu je organizam jak. Sada možemo samo da čekamo.

– Hoću da ga vidim – reče Arsa.

– Videćeš ga kasnije – reče lekar.

– Možemo li da budemo uz njega? – upita Arsa.

– Dozvoliću vam to sutra. Sada neka se odmara – reče doktor.

Sledećeg dana uveli su Arsu i majku u sobu u kojoj je ležao otac bez svesti. Arsa je obećao majci da će biti jak. Prišli su krevetu. Hirurg je bio sa njima.

– Ja ću sedeti pored njega i pričaću mu. Mogu li? – upita Arsa.

– Pričaj mu – reče doktor. – Pokušaj da ga vratiš.

Arsa je čvrsto odlučio da vrati svog oca. Toliko su toga zajedno prošli, mislio je. Bio je neko bez koga nije mogao da zamisli nijedan dan u svom dečjem životu. Uspeće i sada. Vratice svoga oca. Počeo je da govori sebi u mislima: „Moram to da učinim.“ Sada je bio potreban ocu kao što je otac bio potreban njemu. Seo je pored oca i rukom mu gladio kosu. Majka je zadivljeno gledala kako joj

sin sazreva pred očima. Uхватила je muža za ruku i sela pored njega. Čuo se zvuk aparata koji su brojali otkucaje srca.

Profesor Hadžić se osvrnuo oko sebe. Bio je sam ispred spomenika palim žrtvama u Jajincima. Pored spomenika igrala se ona ista devojčica koja mu je rekla da se vrati. Prišao joj je. Igrala se školice, obučena u haljinicu iz vremena Drugog svetskog rata. Veselo je skakutala.

– Vratio sam se – reče joj profesor.

Prestala je sa skakutanjem.

– Ko si ti? – upita je profesor.

– Zovem se Pela – odgovori devojčica.

Profesor se osvrnuo oko sebe. Gledao je po platu ispred spomenika. Bili su sami.

– Šta se dešava, Pela?

Crnokosa devojčica prodornih zelenih očiju pogledala ga je.

– Ti umireš – reče devojčica.

Profesor je čudno pogleda. Posle ovih reči nastavila je da trčkara oko spomenika. Profesor je krenuo za njom.

– Ko si ti? – upita je profesor ponovo.

– Rekla sam ti. Ja sam Pela.

– Pela, šta se dešava? Jesam li još živ?

– Da. Ali duboko u sebi ti više ne želiš da budeš živ.

– Ja imam sina, porodicu, moram još da živim – reče profesor. – Potreban sam im!

– Da. Veoma si im potreban – potvrdila je Pela.

– Šta da radim? Pomozi mi!

– Moraš se osloboditi da bi živeo. Sve zavisi od tebe.

– Kako da se oslobodim?

Pela podiže ruku i jedna mala senica sa hiljadu boja na perju slete na njenu ruku. Pela joj je nešto šapnula i ptica posle toga odlete. Profesor je gledao.

– Moraš otići na daleki put.

– Kuda da odem? – tražio je profesor slamku spasa.

– U zemlju Snoviju! – reče Pela.

– U zemlju Snoviju? – ponovi profesor.

– Da. Moraš da odeš i suočiš se sa sobom.

– Kakva je to zemlja? Kako ti znaš za tu zemlju? – interesovao se profesor.

– Znam jer živim u njoj. Ja ću te voditi.

– Pa ti si... – izusti profesor, a onda zastade.

